

2. KNUT: SELEKCE

„Kdyby si to v Berlíně rozmysleli,“ uzavřel to můj informátor, „dám vám vědět. Dobrou noc, Herr Major.“ A poroučel se.

Jak se dalo čekat, ta příšerná epizoda na rampě mi pocuchala nervy a třeští mě po ní hlava. Vzal jsem si 2 aspiriny (650 mg, 20:43) a bez phanodormu asi dneska těžko usnu. A od Hanny samozřejmě ani slovíčko účasti. Ačkolivěk jí nemohlo uniknout, jak to se mnou zamávalo, prostě se jenom odvrátila a zase tak povystrčila bradu – jako by, pro všechno na světě, bylo její strádání horší než to moje...

To bych rád věděl, copak se stalo tobě, drahoušku! Že by naše dcerunky „zkoušely, co vydržíš“? Že by Bronisława zapoměla utřít prach? Nebo ty tvoje unikátní máky odmítají kvést? Boha jeho – takovou tragédii by teda vážně ustál málokdo! Já bych věděl, co s tím, broučku. Zkuste vykonat něco pro svou vlast, madam! Zkuste něčeho dosáhnout s takovou bandou flinků a lemplů typu Eikel a Prüfer! Zkuste rozšířit ochrannou vazbu na 30, 40, 50 000 lidí!

Zkuste přiložit ruku k dílu, milá dámo, při příjezdu sonderzugu 105...

Jistě, nemůžu si stěžovat, že by mě nevarovali. Nebo snad můžu? Upozornili mě na ten transport, to je pravda, ale hrozit měla úplně jiná nepříjemnost. Nejdřív napětí k nevydržení, pak nepředložená úleva – a potom zase nervy na špagátě. Teď bych si měl užívat chvilku klidu. Jenomže co na mě čeká při příchodu domů? Další patálie.

Koncentrační tábor 3, jak jinak. Není divu, že se mi hlava div nerozskočí!

Našel jsem tu 2 telegramy. Oficiální komuniké z Berlína sděluje:

25. CERVNA

BOURGET-DRANCY ODJ. 01:00 PRIJ. COMPIEGNE 03:40 ODJ. 04:40 PRIJ. LAON 06:45 ODJ. 07:05 PRIJ. REMES 08:07 ODJ. 08:38 PRIJ. HRANICE 14:11 ODJ. 15:05

26. CERVNA

PRIJEZD KT (I) 19:03 STOP

Po proštudování se dal očekávat transport „bez zádrhelů“, jelikož cesta potrvá jen 2 dny. Výborně, jenomže po úřední zprávě následovala 2. z Paříže:

DRAHY PRITELI KNUTE STOP VRELE DOPORU-
CUJI VESKEROU OPATRNOT U ZVLASTNIHO
VLAKU 105 STOP OCEKAVEJ KRAJNI VYPETI
STOP ODVAHU STOP ZE SACRE-COEUR ZDRA-
VI WALTHER PABST STOP

Za všechny ty roky jsem se naučil držet se poučky: *Selžeš při přípravě? Připrav se na selhání!* A tomu jsem taky přizpůsobil veškerá opatření.

Bylo 18:57 a my tam vartovali s plnou parádou.

Nikdo nemůže tvrdit, že na rampě nepůsobím impozantně: vypjatá hrud', robustní pěsti v bok jezdeckých kalhot a podrážky jezdeckých holínek přinejmenším metr od sebe. A podívejte se, čím vším jsem disponoval: svojí pravou rukou Wolframem Prüferem, 3 písáři, 6 doktory a stejným počtem odšvihovačů, nepostradatelným sonderkommandoführerem Szmulem a jeho 12členným mančafem (3 z nich ovládali francouzštinu), 8 kápy plus četou s hadicí a celou 1 úderkou o 96 mužích pod velením kapitána Borise Eltze, posílenou 8člennou jednotkou vybavenou pásovým kulometem s lafetou a 2 plamenomety. Nechal jsem si zavolat taky a) vrchní dozorkyni Greseovou a její oddíl (Greseová si obdivuhodně nekompromisně dokáže

poradit i s tou nejvzpornější ženskou) a b) náš „orchestr“ – ne tu bandu břídilů na bendžo a harmoniky a píšťaly, co nám hraje běžně, ale „septet“ prvotřídních houslistů z Innsbrucku.

(Číslo, to je moje. V nich promlouvá logika, přesnost a úspornost. Ohledně slova „jeden“ mám občas pochybnosti, jestli opravdu označuje počet, nebo se používá jako... „zájmeno“? Každopádně není nad důslednost. A nad čísla. Číslice, cifry, numerá. Počty!)

19:01 velmi pomalu přecházelo do 19:02. Kolejnice se rozezvučely a rozbzučely a mě rozpumpovaly ajfr a síla. Trčeli jsme tam hodnou chvíli mlčky, zírali na slepou kolej na nejzazším výběžku uprostřed plání a kolem se zvedala nekonečná step. Koleje se táhly až k obzoru, kde se nakonec tiše zhmotnil ZV 105.

A blížil se. Nevzrušeně jsem zvedl masivní dalekohled: vytáhla ramena trupu lokomotivy s 1 okem uprostřed a kouřem jako vodotrysk velryby na suchu. Vlak se rozkýval před závěrečným stoupáním.

„Osobní vagony,“ oznámil jsem. To u transportů ze západu nebylo nic zvláštního. „Moment,“ pokračoval jsem. „3 třídy...“ Vagony se šinuly rozhoupanou kolonou, žlutá se střídala s cihlovou, *Première, Deuxième, Troisième – JEP, NORD*, táhla je *La Flèche d'Or*. Profesor Zulz, náš vedoucí lékař, suše poznamenal:

„3 třídy? No jo, Francouzi. Ti to vždycky pojmu stylově.“

„To máte recht, profesore,“ přitakal jsem. „I to, jak mávají bílým praporem, má jistou – jistou *je ne sais quoi*. Nemáte ten dojem?“

Doktor pobaveně zakuckal smíchy. „*Touché, Paule*. Vy teda dokážete trefit hřebík na hlavičku, mein Kommandant.“

Kolegiálně jsme žertovali a špičkovali jsme, to ano, ale nenechte se zmást: byli jsme v pohotovosti. Pokynul jsem na znamení kapitánu Eltzovi a rota – s rozkazem držet

se zpátky – zaujala pozice podél kolejí. *Žlatá střela* dojela k peronu, zpomalila, zastavila a divoce si odfrkla.

Kdo ze zkušenosti říká, že 1000 na vlak je rozumná míra, má pravdu (90 % jich totiž skončí při selekci vlevo). Jenomže ve mně začalo sílit tušení, že tentokrát mi všechny ty směrnice budou nanic.

Z vlaku většinou jako 1. vyklusala ostraha nebo četníci v uniformách, ovšem teď se z něj začala trousit vyjevená snůška průvodčích a stevardů v letech (s bílou páskou na rukávech ajznboňáckých uniforem). Lokomotiva znovu vyčerpaně vzdychla a scénu opanovalo ticho.

Načež se otevřely dveře 1 z vagonů. A kdo z nich vystoupil? Kluk, nanejvýš 9 let, v oblečku námořníka a extravagantních nohavicích do zvonu, za ním postarší džentlmen v perziánu a potom scvrklá figurka shrbená nad ebenovou holí vykládanou perletí – tak shrbená, že ta hůl na ni byla příliš vysoká a ona musela mít ruku zvednutou, aby dosáhla na vyleštěnou rukojeť. Pak se postupně otvíraly dveře ostatních vagonů a vypouštěly ven další cestující.

To už jsem s úšklebkem vrtěl hlavou a v duchu proklínal starouše Pabsta – ten blb Walli si ze mě tím „varovným“ telegramem prostě vystřelil!

Zásilka 1000? Kdeže, napočítali jsme jich sotva 100. Pokud jde o selekci: jen hrstce z nich nebylo pod 10 nebo přes 60 a i zbytku už takřikajíc předem odzvonilo.

No prosím. Ramenáč kolem 30, ale má koňskou nohu. A tahle baculatá slečinka bude nejspíš zdravá jako řípa až na to, že je v očekávání. A jinak – páteře v korzetu, 1 bílá hůlka za 2.

„Račte se pustit do práce, profesore,“ zapitvořil jsem se. „Tahle várka dá vašim prognostickým schopnostem věru zabrat.“

Zulzovi pochopitelně oči pobaveně hrály.

„Bez obav,“ uklidňoval mě. „Aeskulap a Panacea už mi letí na pomoc. *Zachovám svůj život a své lékařské umění čistě*

a bez sebemenšího provinění. K tomu mi dopomáhej Paracelsus.“

„Víte vy co? Zajděte si zpátky do tábora a zaselektujte si tam,“ navrhl jsem mu. „Nebo si skočte na večeri. Podává se nadívaná kachna.“

„Ále,“ mávl rukou a vytáhl placatku, „když už jsme tady... Nedáte si kapku? Je tu příjemně. Budu vám dělat společnost, jestli dovolíte.“

Propustil služebně mladší doktory. A já zase nařídil Eltzovi, ať si odvelí svoje lidi, a zredukoval jsem ostrahu na 12, na 6 zvláštních, 3 kápa, 2 odvšivovače (nechávat si je byla prozíravost, jak se časem ukázalo!), těch 7 houslistů a vrchní dozorkyni Greseovou.

Jenomže ausgerechnet v tu chvíli se ta shrbená dáma nad hrobem oddělila od tápajících hloučků vysídlenců a belhala se k nám znepokojivou rychlostí, jako když cupitá krab. Celá se třásla rozčilením a (poměrně slušnou němčinou) se do mě pustila:

„Vy to tady máte na povel?“

„Tak jest, madam.“

„Uvědomujete si,“ zacvakala chrupem, „uvědomujete si, že ve vlaku nebyl jídelní vůz?“

Neodvažoval jsem se mrknout na Zulze. „Že tam nebyl jídelní vůz? No to je vážně vrchol barbarství.“

„A vůbec žádná obsluha. Ani v 1. třídě ne!“

„Ani v 1. třídě ne? K neuvěření.“

„Měli jsme jenom studenou svačinu z domova. A skoro nám došla minerálka!“

„Absurdní!“

„... Proč se smějete? Vy se smějete. Proč se smějete?“

„Byla byste tak laskavá, madam, a udělala krok vzad?“ zaprskal jsem. „Greseová!“

A zatímco se zavazadla kupila vedle kárek a cestující se podle rozkazu řadili do zástupů (moji zvláštní se pohybovali mezi nimi a šveholili „*Bienvenus, les enfants*“, „*Êtes-vous*

fatigué, Monsieur, après votre voyage?“), zavzpomínal jsem s nahořklým sarkasmem na starouše Walthera Pabsta. Táhli jsme to spolu ve freikorpsu pod Roßbachovým velením. Kolikrát jsme spolu napráskali těm upoceným a ufuněným rudým buzerantům v Mnichově i Meklenbursku, v Porúří, Horním Slezsku a Pobaltí – v Litvě a Lotyšsku! A kolikrát jsme společně během let věznění (když jsme si to v roce 23 vyřídili s tím zrádcem Kadowem za Schlagetera) sedávali dlouho do noci v cele a mezi partičkami bragu na 2 karty jsme skomírajícím plamínkem svíčky prosvětlovali méně dostupná zákoutí filozofie!

Sáhl jsem po megafonu a spustil:

„Vítejte, všichni do 1. Nehodlám tu s vámi hrát žádnou komedii. Přijeli jste se k nám trošku zotavit a pak vás pošleme na statek, kde pro vás máme přichystanou poctivou práci za poctivou odměnu. Po těch menších z vás, třeba po tobě, no, po tobě s tou námořnickou čepičkou, ani po vás starších, pane v perziánu, nebudeme žádat nic, co byste nezvládli. Každému podle jeho schopností a možností. To je čestná úmluva, nicht? Výborně! Takže teď vás všechny nejdřív pěkně doprovodíme do umývárny, kde si dáte teplou sprchu, než se ubytujete. Je to jenom chvilinka tady tím březovým hájkem. Nechte si prosím všechna zavazadla tady. Pak si je vyzvednete na recepci. Za chvilku něco zakousnete a potom vám opečeme masíčko. Takže prosím!“

Na důkaz vstřícnosti jsem předal megafon kapitánu Eltzovi, aby podstatu proslovu sesumíroval ve francouzštině. Krátce nato jsme se naprosto přirozeně dali na pochod, až na tu rašpli starou, to dá rozum, ta zůstala na rampě, kde ji patřičnou péčí zahrnula naše oberaufseherin.

A já jsem si říkal: Proč to vždycky nemůže proběhnout takhle? Kdyby to záleželo čistě na mně, tak by to právě takhle probíhalo. Příjemná cesta následovaná vlídným a důstojným přijetím. Kdo stojí o kravál dveří dobytčáků, o oslepující oblouky svítlen, o všechno to řvaní

(„Raus! Všechno ven! Schnell! Hněte sebou! Tak PO-HYB!), o psy, obušky, biče? Oč přívětivěji by bez toho všeho mohl tábor působit ve vlaze houstnoucím šeru večera, oč vábivěji by se lesklo listí bříz! Připouštím, že s charakteristickým zápachem by to nejspíš nic nenadělalo (a několik nově příchozích ho už zaznamenalo, soudě podle toho, jak popotahovali a zbystřeně zvedali hlavu), ale stačí tlaková výše a troška toho větříku, aby ani to nepůsobilo nijak...

Jenomže pak musel just všechno pokazit ten nákladák zpropadená, ta neohrabaná bedna stěhováku – už od pohledu monstrum, a ještě mu tak příšerně skřípělo pérování a čoudil a páčil z výfuku 1 za 2. jako ten největší neurvalec, rez na něm jen bobtnala a zelená plachta se nadouvala a ten mizera řidič s vajglem v hubě si čučí bůhvíkam, a místo aby potetovanou rukou držel volant, nechá ji viset z okýnka. A najednou prudce smykem zabrzdil a s přískokem zastavil o koleje, až se mu kvílející kola protočila naprázdno. Povážlivě se naklonil nalevo a boční plachta na naší straně vyletěla k nebi a – na 2 až 3 zdrcující vteřiny – odhalila náklad.

Pro mě to byla podívaná stejně neobvyklá jako jarní deštík nebo podzimní listí – nic víc než běžná nálož denního odpadu z KT 1 na cestě do KT 2. Jenomže z našich Pařížanů pochopitelně vyrazila jekot a kvílení – Zulz bezděky zvedl ruce, jako by jim chtěl znemožnit výhled, a dokonce i kapitán Eltz trhnul hlavou směrem ke mně. Stačilo hlesnout a transport by totálně zkolaboval...

Ovšem máte-li na hrbu ochrannou vazbu tolika lidí, musíte umět myslet za pochodu a občas projevit špetku duchapřítomnosti. Kolik velitelů by nechalo takovou situaci bez zásahu přejít ve značně překerní záležitost? Troufám si tvrdit, že spousta. Ještě že je Paul Knut jinačího ražení. Jediným posunkem jsem beze slov vydal rozkaz. Ne k palbě, nýbrž svým hudebníkům!

Připouštím, že zvládnout rozhodující kratinkou mezihru nebyla hračka, protože nástup smyčců jen znásobil a umocnil tu bezmocnou, úpěnlivou odezvu. Ale pak melodie začala hrát prim: nákladák i s tím svinstvem pod pleskající plachtou překodral přes přejezd a uháněl křivolakou cestou (a brzy ho pozřel obzor) a my jsme pokračovali dál.

Zapůsobilo to přesně tak, jak jsem podvědomě čekal: naši hosté absolutně nedokázali vstřebat to, co viděli. Zpětně jsem se dozvěděl, že transport tvořili obyvatelé 2 luxusních zařízení: domova s pečovatelskou službou a sirotčince (obě financovali nejnesnesitelnější švindlíři ze všech, Rothschildové). Co mohli naši Pařížané vědět o ghettu, pogromech, raziích? Kde by se setkali s ušlechtilým hněvem lidu?

Všichni jsme je obcházeli po špičkách – po špičkách jsme je doprovodili březovým hájkem, kolem kmenů otřepaných šedých...

Zkroucená březová kůra, hnědá chaloupka s plaňkovým plotem, muškáty a měsíčky v květináčích, šatna, komora. Okázale jsem se otočil na podpatku, jakmile Prüfer nenápadně zavelel a já věděl, že ty dveře už zevnitř nikdo neotevře.

Už je to lepší. S 2. aspirinem (650 mg, 22:43) se mi výrazně ulevilo, spláchl to ze mě jako rituální koupel. Je to vážně ona příslovečná „zázračná medicína“ – s žádným jiným patentovaným receptem se údajně nikdy nedospělo k ničemu levnějšímu, co by tak zabíralo. Chvála IG Farben! (Nezapomenout: objednat na sobotu 6. nějakou ucházející zásilku sektu, pro potěchu paniček – pro paní Bürcklovou, Seedigovou a Uhlovou a Zulzovou, o chudince Alisz ani nemluvě. Nejspíš budu muset pozvat taky Angeluse Thomsena, s ohledem na jeho pověst.) A taková kapička koňaku, menší nebo větší, ale ne nerozumná, rovněž účin-

kuje blahodárně. Tím štíplavým mokem se alespoň trochu přerazí svědění na dásních, aby mě nepřivádělo k šílenství.

Ačkolivěk se mi nedá upřít smysl pro humor a rozumím vtipu, tentokrát si budu muset s Waltherem Pabstem vážně promluvit. Z finančního hlediska dopadl ZV 105 katastrofálně. Jak si obhájím, že jsem mobilizoval celou úderku (včetně plamenometů)? Jak ospravedlním, že jsem využil drahocennou hnědou chaloupku – když za normálních okolností se u tak zvladatelných nákladů aplikuje metoda, kterou použila vrchní dozorkyně Greseová na tu babku s ebenovou hůlkou? Starouš Walli se zaručeně vytasí s tím, že je to „oko za oko“ – zřejmě mu pořád leží v žaludku ten žertík z kasáren v Erfurtu se sekanou a nočníkem.

To se ví, že je to nebetyčná otrava, když našinec musí 2× obrátit každou grešli, tak jako to děláme my. Vezměte si třeba vlaky. Kdyby nezáleželo na penězích, mohli by sem pro mě za mě všichni rajzovat třeba lůžkovým vozem. Jak by to usnadnilo tu naši habadaúru, nebo chcete-li naši *ruse de guerre* (protože tohle je válka, ne že ne). Fascinuje mě, že naši přátelé z Francie viděli něco, co prostě nedokázali pobrat: to je hold oslňujícímu radikalismu tábora. Želbohu, člověk se tu nemůže „zfmfrnět“ a rozhazovat peníze, jako by „rostly na stromech“.

(Na druhou stranu jsme nepoužili benzin, což je rozhodně třeba považovat za úsporu, byť nepatrnou. Obvykle totiž necháváme šlapat do KT 1 pěšky jenom toho, kdo při selekci skončí vpravo, zatímco všechny zleva lifrujeme do KT 2 nákladákem s červeným křížem a sanitními vozy. Jenomže jak by se mi vůbec mohlo podařit přimět Pařížany, aby do něčeho nasedli, když zmerčili tu zpropadenou nálož? Pravda, úspora je to sice mizivá, ale kapka ke kapce. Nicht?)

„Dále!“ zařval jsem.

Byla to ta pámbíčkářka. Na podnose se štrápci mi nesla sklenku burgundského a chleba se šunkou. Šlendrián!

„Ale já chtěl teplou večeři,“ zaprotestoval jsem.

„Promiňte, pane, nic lepšího tam není.“

„Tak já se tady dřu od rána do večera...“

Devocie začala přechoťně dělat místo na stolku před krbem. Musím se přiznat, že je mi záhadou, jak tak tragicky šeredná ženština může milovat vlastního Stvořitele. A navíc se rozumí samosebou, že chleba se šunkou ospravedlní jedině tuplák piva s pořádnou pěnou. A tady by 1 lili do chřtánu tu francouzskou břečku, když se mu sbíhají sliny na korbel Kronenbourgu nebo Grolsche.

„Tos připravila ty, nebo paní Knutová?“

„Paní Knutová si šla před hodinou lehnout.“

„Vážně? Tak mi sem ještě hoď 1 lahvinku Martellu – to bude pro dnešek všechno.“

A aby toho nebylo málo, dá se čekat další nekonečná záplava komplikací a výdajů při stavbě KT 3. Kde na to vezmu materiál? A uvolní Dobler odpovídající zdroje? Jenomže o potíže se nikdo nezajímá. Nikdo se nezajímá o „objektivní podmínky“. Nad rozpisem transportů na příští měsíc zůstává rozum stát, a po mně chtějí, abych to všechno zpracoval. Už takhle toho mám nad hlavu – a kdo mi nezavolá, o půlnoci? Horst Blobel z Berlína. A co mi nenastíní? Střídavě mě z toho polívalo horko a krev mi stydla v žilách. Porozuměl jsem mu správně? Nemůžu přece vykonat tenhle rozkaz, když je Hannah v táboře. Himlhergot! To je vážně na mašli.

„Ty jsi ale hodná holčička,“ pochválil jsem Sybil. „Hezky sis vypucovala zoubky.“

„Jak to poznáš? Podle dechu?“

Mám nejradši, když se zatváří tak roztomile dotčeně a zmateně!

„Vati ví všechno, Sybil. Taky sis zkoušela nějak načesat vlásky, vid'? Ale tatínek se nezlobí. Potěší mě, když si aspoň někdo dá záležet na tom, jak vypadá. A neválí se tu od rána do večera v umolousaným županu.“

„Můžu už jít, vati?“

„A dneska ráno máš určitě růžový kalhotky.“

„Nemám. Jsou modrý!“

Tomu se říká rafinovanost – čas od času musí člověk trefit vedle.

„Dokaž mi to,“ povídám. „Máš recht! I mistr tesař se někdy utne.“

Existuje jistá mylná představa, kterou bych chtěl definitivně uvést na pravou míru: a sice tvrzení, že Schutzstaffel, pretoriánská garda Říše, se rekrutuje převážně z řad proletariátu a maloburžoazie. To byla nepochybně pravda o SA, přinejmenším zpočátku, ale o SS to neplatilo nikdy; naší členskou základnou se táhne rudá linie asi jako *Gothajským almanachem*. Jawohl, arcivévoda meklenburský, kníže Waldeck, von Hessen a von Hohenzollern-Emden, hrabě Bassewitz-Behr, Strachwitz a von Rodden. Například tady, v naší zóně zájmu, jsme chvíli měli i 1 barona!

Modrá krev a taky *intelligence*, profesoři, právníci, velkopodnikatelé.

Takže tohle jsem chtěl bez dalších cirátů uvést na pravou míru.

„Budíček je ve 3,“ vypočítával Suitbert Seedig, „a pochod do Buny trvá 90 minut. Vydají ze sebe všechny síly dřív, než začne směna. Padla mají v 6 a do tábora se dobelhají v 8. A ještě s sebou vlečou ty, co to nevydrží. A teď mi řekněte, Herr Major, jak z nich máme dostat nějakou práci?“

„Hm, hm,“ příkyvoval jsem. U mě v kanceláři – prostorová, situovaná v Hlavní administrativní budově (HAB) – seděli ještě Frithuric Bürckl a Angelus Thomsen. „Ale kdo to všechno zaplatí, to bych rád věděl!“

„Farben,“ opáčil Bürckl. „Vorstand s tím souhlasí.“

Souhlas představenstva mě trochu uchlácholil.